

»Domovina je

lübezen«

STR. 2

Z Leonom

Štukljem po

papriko v

Somboteu

STR. 6

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 7. maja 2015 ☀ Leto XXV, št. 19

Ljubljana: Sodelovanje Slovencev iz sosednjih držav se bo nadaljevalo

SLOMAK JE IZ KOME, A JE – ŠE – NA ŠIBKIH NOGAH

Slovenski manjšinski koordinaciji namenimo posebno pozornost, ker si jo zasluži, tako z odličnim delom v prvih petih, šestih letih kakor po zahtevnih nalogah, ki jih bo tudi v prihodnje poskušala reševati. »Slomak je iz kome, a je - še - na šibkih nogah«, je aktualne razmere označila Suzanne Weitlaner, dosedanja in sploh prva koordinatorka povezovalnega manjšinskega telesa po tem, ko so pred enim letom sprejeli nov pravilnik. Tedaj so se v Ljubljani, enako kakor minuli teden, dogovorili, da Slomak ne bo imel predsednika s štiri-letnim mandatom, ampak koordinatorko/koordinatorko z enoletnim mandatom, namestnikom in sekretarjem.

Po novem pravilniku so poskusili delovati, vendar jim ni uspelo, čeprav se je Suzanne Weitlaner iskreno trudila oživiti zastalo delovanje. Zdaj bi moral postati koordinator Darko Šonc, predsednik Slovenske skupnosti v Zagrebu oziroma Hrvaškem, vendar se je vlogi zaradi aktualnih obveznosti odrekel. Tako Slomak vodi njegov prvi predsednik, tokrat v vlogi enoletnega koordinatorka, namestnik je Jože Hirnök, sekretarsko delo pa bo

V Ljubljani so se za oživitvev Slomaka zbrali: Nanti Olip, Bernard Sadovnik, Jože Hirnök, Jure Kufersin, Suzanne Weitlaner, Rudi Pavšič, Drago Štoka in Marjan Šturm.

opravljal Jure Kufersin. Zastopane so vse štiri države in vodilni predstavniki krovnih organizacij: Rudi Pavšič, predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze v Trstu, Drago Štoka, do nedavna predsednik Sveta slovenskih organizacij v Trstu, po izvolitvi ga bo zamenjal novi predsednik te organizacije, Jože Hirnök, predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem, Marjan Šturm, predsednik Zveze slovenskih organizacij, Nanti Olip, podpredsednik Narodnega sveta koroških Slovencev, in Bernard Sadovnik, predsednik Skupnosti koroških Slo-

venk in Slovencev, vsi trije iz Celovca, predsednica KD Člen 7 za avstrijsko Štajersko Suzanne Weitlaner in Darko Šonc, predsednik Slovenskega doma Zagreb. Suzanne Weitlaner je v razpravi poudarila, da je ideja o Slomaku dobra, vendar je trenutno njegova vloga minimalna, če sploh kakšna. Zavzela se je za nadaljevanje delovanja, zlasti zaradi skupnega zamejskega sodelovanja z uradnimi ustanovami oziroma z aktualno politiko v Sloveniji. Da je to ena izmed najpomembnejših nalog, je izpostavil tudi Rudi Pavšič in ocenil, da odnos Slovenije do Sloven-

cev v sosednjih državah ni dober, med manjšinami in Slovenijo je premalo dialoga. Nova generacija slovenskih politikov je premalo seznanjena s problemi zamejstva, pa tudi prav ni, da si v aktualni slovenski vladi še niso vzeli časa, da bi skupaj sprejeli predstavnike vseh manjšin ali da bi bili povabljeni na sejo državnozborske Komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu. Podobno je razmišljal tudi Drago Štoka in povedal, da Slovenija ni pripravljena pomagati Slovincem v Italiji pri ukinjanju malih dvojezičnih občin, češ da ne more po-

segati v pravice italijanske države, kar v konkretnem ne drži. Bernard Sadovnik je menil, da Slovenija preveč zmanjšuje finančno pomoč manjšinam, razkorak med nujnim varčevanjem in manj denarja za Slovence v sosedanjih državah je prevelik in ne odraža resničnih razmer. »Postali smo preveč pridna manjšina,« je menil. Nanti Olip je poudaril, da se morajo lotevati manjšega števila problemov in vsebin in vztrajati do rešitve le-teh. Jože Hirnök je ocenil, da se razmere med Slovenci na Madžarskem postopno izboljšujejo, kar se, denimo, kaže v izvolitvi zastopnice v parlamentu, prenosu pristojnosti za dvojezično šolstvo na Državno slovensko samoupravo, novostmi na gospodarskem področju in tudi v nekoliko izdatnejši finančni pomoči manjšini. Iz razprave je Rudi Pavšič izluščil tri aktualne in temeljne naloge, in sicer da mora Slovenija izboljšati odnose do Slovencev v sosednjih državah, spremeniti politiko zmanjševanja denarja za manjšine in tretje, Slomak se mora povezovati z Evropsko unijo, njenimi ustanovami in posamezniki.

ERNEST RUŽIČ

»Domovina je lübezen«

Devet lejt je že minaulo od toga, ka so kulturni dom v maloj slovenskoj vesi Šempas gorobnovili. V vesnici, štero najdemo v Vipavskoj dolini nej daleč od varaša Nova Gorica, od tistoga mau držijo kulturna srečanja z imenom »Domovina

je sprejajo klavir. Posebna gostja večera je bila evropska poslanka *Patricija Šulin*. Kak je tapravla, kultura zaznamuje skupnost, ji dava identiteto. Dava nam zavüpanje, kvaliteto v žitki. »Ka je domovina?« - se je spitala

matinske klappe«. Za en malo so se jim pridružile ženske, pa so vsi zamaj tak veselo pa koražno spejali, ka je publika drugo nej mogla, samo ploskati. Eške edno gospel, négersko cerkveno pesem so v angleškom gezi ki zaspejali. Gda je je že 35 na odri bilau, smo zvödali, ka je tau *MePZ Encijan* od slovenskoga društva iz rovačke Pule. Ovak že deset lejt spejvajo, pa kak smo vidli, v menjši skupinaj tó. Z njimi gorstaupijo takši tó, ka so nej Slovenci.

Od domanji skupin so na oder prišli trgé fudaške, šteri se zovejo *Muzikantje izpod Vitovske gore*. Té veuki brejg je nej daleč od Šempasa, trgé goslarge pa so tak vlejkli fude, ka so vsem lampe oprejte ostale. Eške bole zatok, ka je eden od nji invalid biu, pa je v vozički sejdo, drugiva dva pa sta mladiva bila.

Spominčice iz Sombotela so se nutpokazale s petimi pesmimi. Na fudaj je ženske sprejvajo *Francek Mukič*, na tamburicaj pa *Dušan Mukič*. Zvün štiri naši ljudski pesmi so eške zaspejvale eden venček, v šterom je bilau za en drugim

Mesarič po vsakšom nastopi tapravo kakšen hejc.

V črni gvantaj so na oder stau-pili Beneški Slovenci, *Pevski zbor Rečan*. Prišli so z vesnice Grmek, štera má menje kak petstau lüdi. Cerkvni zbor spejva že več kak stau lejt, člani so dosta pomagali pri tem, ka aj v vesi grata slovenska šaula. Zaspejali so partizansko, lübe-

na *Klika* iz vesnice Železna Kapla je v Šempasi gorstau-pila že štrto paut. Lepau štiriglasno so zaspejali napitnico pa edno takšo pesem tó, štero je napiso muzičar z njine vesi. Najbole koražno pa je bilau na konci, gda je zborovodja navzaučin pravo: »rabimo ritmus«. Cej-la publika je pafkala z rokami pa nogami in venak s pesmari

Mukičova banda je sprejvala Sombotelske spominčice

je lübezen«. Prireditev je pove-zana s svetkom 27. aprila, gda v Sloveniji svetijo začetek rabuke prauti okupatori v drugoj svetovnoj bojni.

Na te programe domanji lidgé - med njimi pa najbole krčmaroša pa predsednik lokalnoga društva *Srečko Mesarič* - pozovéjo pevske zборе s sausednji rosagov, gde živejo Slovenci: tak z Italije, Avstrije, Hrvaške pa Madžarske. Z našoga Porabja je že skoro vsikša skupina gorpoiskala malo vesnico pri taljanskoj grajnci, letos pa so se tá odpelale *Sombotelske spominčice*. Zdaj oprvin se je organizatorom priškikalo pozvati skupino iz Srbije.

Kulturni program se je začno večer v ausmoj vöri, spoj veuki kulturni dom je napunilo više dvejstau najgir lüdi. Navzauče je pozdravila predsednica krajevne skupnosti *Barbara Kante*, štera je povödala, ka je domovina rejsan lübezen za tiste Slovence tó, šteri zvün njeni grajnc živejo. Tihincom pa je té rosag ranč tak spoj lejpi.

Na oder so oprvin stau-pili domanji pesmarge *MePZ Lipa*, šteri majo nauvo mlado zborovodkinjo pa dosta nauvi članic. Tak je ta pevska skupina gratala dosta mlajša. Zaspejali so tri lejepe štiriglasne pesmi, zmejs ji

govornica - »Mesto? Lidgé? Rosag? Je vse tau pa eške več: je lübezen, mati, srcé.« *Patricija Šulin* je dale povödala, ka ka je deteti materina rauka, je za vözraščenoga falat zemlé, gde je doma. Slovenci po svejti leko gorostanejo prejk pesmi, mu-

Najbole farbasto so bili naravnjeni srbski plesci z Niša

zike, plesa, njine manjšinske skupnosti pa bogatijo njine rosage tó. Na konci svojoga guča se je gostja spominjala na tau, ka so v Sloveniji pred 25 lejtami držali prve demokratične volitve, pa se zavalila za samostojno Slovenijo.

Po svetešnjji gučaj se je dale pelo program. Na oder je najoprvin stau-pilo pet moškov z enim gitaristom, pa so spejali slovenske ljudske pesmi kak »dal-

osem porabski naut. Na konci pa so eške cujstau-pili trgé moški, tak so štirge pari zaplesali rejzko, ajncvjadraj pa rozinko. Publikli se je njini program trnok vüdo.

V kratkom skeči je edna stara gospa zašpilala »Mater Slovenijo«, Bogá pa *Srečko Mesarič*. Poanto smo že poznali (ka prej »Sloveniji eške Baug ne more pomagati«), depa zatok smo se nasmejali. Ovak je gospaud

Dvej koroški skupini sta vküper tó zaspejali pa igrali

zensko pa domoljubno pesem. Najbole prilübleni pa so venak bili člani *Folklorne skupine Andjeli* iz Srbije. Pripelali so je člani *Slovenske kulturne skupnosti France Prešeren* iz varaša Niš, šteri je od Šempasa daleč 900 kilomejterov. Predsednik skupnosti je navzauče pozdravo, pa nutpokazo svojo društvo, štero delüje že deset lejt. Njini mladi se včijo slovenski, majo kauli tristau članov, s Šempasom so se spoznali prejk interneta. Tak je domanjim oprvin gratalo, ka so pozvali srbsko skupino.

Mladi plesci so bili naravnani v južnosrbske gvante. Dekle so mele raužnato kiklo, pozlačeni prslejk, bejli vacalejg pa rdečo raužo v lasaj. Moški pa so nosili kučmo pa prslejk. Vsi zamaj so nosli bočkore z nausom, šteri je gori stau. Med njimi je bila edna 7-8 lejt stara dekličina tó. Plesali so v kraugi, »kolo« ples, eden pojep pa je spoj tuko na bobén. Publikli se je njini nastop spoj vido, ka je bilau nika ovaškoga, nika, ka je daleč od nji. Na konci so eške starejši člani društva zaspejali eden slovenski šlager.

Večer se je končo s koroškimi Slovincami. *Vokalna skupi-*

vküper spejvala: »gremo na ples«.

Ranč tak z Avstrije je prišla *Tamburaška skupina Tamika*, v šteroj zvün bajsa igrajo samo ženske. Skupina je vküper že dvajsti lejt, največ igrajo slovenske, grške pa rusoške plese. Depa na programi majo šlagere, ljudske pa klasične pesmi ranč tak. Na konci svojoga nastopa so zaigrali eden venček narodnozabavnih pesmi, ka je publiko pá v veuki aplavz spravilo.

Gda so gazdi *Srečkoni Mesariči* prejkdali bečko piva, sta dva koroškiva zboru s vküpnov pesmov slobaud vzela od domanji. Spejvanje pa mili glas tamburic je napuno cejli kulturni dom. S programa je niške nej vöüšo, če rejsan je trpo tri vöre. Biu je spoj kvaliteten, nutpokazale so se skupine iz šest rosagov.

Vsikši, ka je na odri biu, si je zaslüžo večerdjo. Po gesti pa so naprejprišle fude, pa če rejsan je že nimo paunauči bilau, se je začnilo spejvanje pa igranje. Drugo leto bau obnovleni kulturni dom v Šempasi star deset lejt. Kak je *Srečko Mesarič* pravo: »te mo venak cejli keden svetili«.

-dm-

V SLOVENSKOM DAUMI NA BAZOVICI SMO SE REJSAN DOMA POČÜTILI

25. apriliša se je podala vekša skupina porabski kulturnikov na dolgo paut, naš cil je biu Slovenski dom na Bazovici na Reki (Rijeka/Fiume), gde so nas čakali člani slovenskoga društva. Gvüšno se ešče spominate, ka so oni pred kakšnim letom bili pri nas pa so v varaškoj gledališkoj dvorani (színházterem) trno lejpi program meli. S tau pautjov smo mi vrnili njino gostovanje, mi smo bili njini gostje 25. pa 26. apriliša.

Paut pa program je pripravila sekretarka Slovenske zveze Gyöngyi Bajzek, stera je z gospaudom Milanom Grlico, členom njenoga upravnoga odbora, vse točno mejla zgučano. Vse informacije smo že pred pautjov razdelili členom skupin, ka bi znali, kak ta ta dva dneva potekala.

Doma smo se tak odlaučili, ka naj vekši tau programa pripravita Komorni zbor ZSM iz Varaša pa Folklorna skupina ZSM z Gorenjoga Senika. Dapa ka v programi nej bi bila samo pesem pa ples, smo zaprosili ništrne mlade, ka so povedali

puno s pevci pa folkloristi. Če rejsan smo bile različne generacije, smo se brž vküper najšle pa fanj potovale prejk Slovenije do hrvaške meje, gde nas je že

Komorni zbor ZSM je za gostovanje pripravo 12 pesmi

čako gospaud Milan Grlica, ka bi nam pokazo paut do Slovenskoga doma na Bazovici.

Člani njenoga društva so nas trno lepau sprejeli, gorprijali. Za dobrodošlico so nam ponidili vsefele pijačo, od soka pa do različni palink, vcüj pa slano pecivo, malo za vgriznit. Med tejm smo pa že vidli, ka se

počivali pred večer-nim nastopom, drugi smo si šli ogledat Reko, stera je dobila menje po reki (folyó) Rječini, stera izvira v Sloveniji kauli Ilirske Bistrice. Dosta časa nej bilau, nas je najbole zanimala luka (kikötő), vej pa šifte pa jahte rejdko vidimo. Po prijetnom španciri po korzoni smo šli nazaj v hotel, gde smo se pripravili za večerni program. Cejli zadvečerek so bile z nami članice njine folklorne skupine, stere so nam rade odgovarjale, če smo kaj pitali.

Kauli pau šeste vöre smo prišli nazaj v Slovenski dom, gde smo malo sprobali oder pa meli eške probo tak pevski zbor kak folklorna skupina. Večerni program je začno njini pevski zbor, steri je nas pa publiko pozdravo z dvöma skladbama. Trno smo bili veseli, ka je program prišo poglednit minister za Slovence iz Ljubljane gospaud Gorazd Žmavc tö. Gostitele je pozdravo pa njim na kratki predstavo Porabje (gde živimo, kakšne organizacije mamö, kakšna kulturna društva itd.) predsednik Slovenske zveze Jože Hirnök. Za uvod v kulturni program je Regina Labric tapravla pesem Jožeta Vilda V Porabju dobri so ljudje, po tejm so pa leko poslušali prvi

tau pravljice Ferija Lainščka Kovačeva hvaležnost (Mislice). Tau pravljico sta preštejla v knjižnom geziki dva mladiiva – Brigita Voura pa Zsolt Bajzek – z Gorenjoga Senika. Zatok smo se odlaučili za knjižni gezik, ka bi publika težko ali spoj nej razmejla naše domanjo narečje, nej samo zatok, ka oni knjižno gučijo, liki zatok tö, ka med člani majo taše tö, steri bole samo hrvaški znajo. (Tam je tö največ mejšeni zakonov). Komorni pevski zbor je pod vodstvom Tomaža Kuharja spovejvo dvakrat po šest pesmi, začno je s Slovensko deželo, stera je bila vsebinsko dober uvod. Na programi je emö skladbe ali priredbe slovenskih avtorjev, nej so pa falile priredbe porabski pesmi tö nej. Senički mladi folklorniki so nej samo tau pokazali, ka so lejpi na odri, liki tau tö, ka znajo lepau, požlakoma pa veselo plesati. Pa eške dobra grla (glasove) tö majo, spoj pa podje. Zaplesali so dva porabska

vanji smo se vrnili v hotel, eni počivat, drugi so pa malo ešče spoznavali, kakšna je nauč v tom mediteranskom varaši. Drügi den smo šli na Trsat, gde je stari grad, z grada se pa lejpa panorama odpira na varaš pa na maurdje. Nejdaleč od grada je Marijina prauškarska cerkev, v dvauri pa kip pape Janeza Pavla II.

V Opatiji, stera je bila ustanovljena (alapít) kak benediktinski klošter ali opatija, zatok se tak zové, je nas čakala vodička, stera nam je pokazala en tau tega varaša, steri se je zvau Abbázia v časi avstro-ogrske monarhije, pa je biu irešnji po tom, ka so se gospaudje s cejle monarhije ojdli es kaupat.

Gda smo si poglednili varaš, je nas čakalo presenečenje (meglepetés). Čako nas je šift s »fejst« kapetanom pa veselim harmonikašom, steri nas je pelo od Opatije do Reke pa nazaj. Dapa čakali so nas naši gostitelji s slovenskoga društva tö, steri so se pobrigali za tau,

Mladi folkloristi z Gorenjoga Senika so zaplesali dva porabska spleta

ali prešтели ništrna literarna dela, stera gučijo o Porabji ali so povezana s Porabjom. Tau smo meli namesto klasičnoga povezovalnoga teksta (összekötő szöveg), ovak se je pa vsakša skupina sama notapokazala. Etak pripravljeni smo se 25. apriliša zazranka v pau sedmój napautili iz Monoštra najprva do Murske Sobote, med potjauv se je autobus firme Petek na-

ženske flajnsno obračajo v künji, gde so nam cejla dva dneva pripravljale obroke (obeda pa večerjo). Po dugoj pauti smo bili že pošteno lačni, zatok smo včasín sedli k lepau pripravljenim stolom. Po zelenjavni kremni župi so nam prinesle v lupinjaj pečene krumpiče pa piščančjo mesau na žari in šalato. Na konci pa domanji pokaraj, stero ga so naše gostiteljice spekle.

Na kejpi smo vküper z gostiteli. Napravili smo ga v Opatiji

spleta, sprvajala sta je domanja muzikanta, na harmoniki Benjamin Sukič, na klarineti Patrik Bajzek. Skupino sta pripravila Gyöngyi Bajzek pa Andraš Sukič. S plesom s kola-poši smo pripelali program do konca, Porabcom se je za nastop zavalö gospaud Vitomir Vitaz, v imeni skupin sva se pa zahvalile Gyöngyi Bajzek pa Marijana Sukič.

Po večerji pa sküpnom spej-

ka bi na šifti nej lačni pa žedni bili. Gda sta pa dva harmonikaša zašpilala, smo nej samo spejvali, liki ešče plesali tö.

Dapa kak pravijo, vse ka je lejpo, brž mine, tak smo se po obedu v Slovenskom domi na Bazovici poslovlili od naši gostitelov, se spakivali v bus pa se srečno pripelali domau v Porabje.

Marijana Sukič
Foto: K. Holec, Gy. Bajzek

OD SLOVENIJE...

Ustavno sodišče razveljavilo sodbo v zadevi Patria

Ustavno sodišče je razveljavilo ob-sodilne sodbe prvaka SDS Janeza Janše, upokojenega brigadirja Toneta Krkoviča in prokurista Rotisa Ivana Črnkoviča v zadevi Patria in primer vrnilo na prvo stopnjo v ponovno odločanje. Ljubljansko okrajno sodišče je vse tri 5. junija 2013 spoznalo za krive kaznivih dejanj, povezanih z dajanjem ali sprejemanjem daril za nezakonito posredovanje v postopku izbora in nakupa finskih oklepnikov Patria. Trojica se je pritožila na ljubljansko višje sodišče, a ji sodniki niso ugodili, zato so se morali zgledati v zaporu na Dobu. Zoper sodbo so se vsi trije nato pritožili na vrhovno sodišče, ki jim prav tako ni ugodilo, zato so se obrnili še na ustavne sodnike. Decembra lani so ti zadržali izvajanje sodbe predsedniku SDS in nekdanjemu predsedniku vlade Janezu Janši do končne odločitve. Janša je tako odločitev o ustavni pritožbi čakal na prostosti, Črnkovič in Krkovič pa v zaporu. Po objavi sodbe sta bila izpuščena na prostost.

Alojzij Cvikl prevzel vodenje mariborske nadškofije

Novi mariborski nadškof metropolit Alojzij Cvikl je v mariborski stolnici prejel škofovsko posvečenje, nato pa je tudi uradno prevzel vodenje mariborske nadškofije. Jezuitskega duhovnika in dozdajšnjega začasnega ekonoma nadškofije Alojzija Cvikla je v škofa posvetil apostolski nuncij Julius Janusz v spremstvu dozdajšnjega apostolskega administratorja mariborske nadškofije Stanislava Lipovška in upokojenega mariborskega pomožnega škofa Jožefa Smeja. Alojzij Cvikl se je rodil v Novi Cerкви v občini Vojnik. Po maturi je vstopil v Družbo Jezusovo. Leta 1995 je bil imenovan za provinciala jezuitov. Leta 2010 je sklenil službo rektorja Papeškega kolegija Russicum v Rimu. Namesto sobotnega leta na Malti pa je bil imenovan za ekonoma mariborske nadškofije. S pomočjo skupine strokovnjakov je pripravil finančni načrt za prihodnost nadškofije. 14. marca 2015 ga je papež Frančišek imenoval za novega mariborskega nadškofa metropolita.

Slovenija

KNJIGE SPOŠTUJMO IN BERIMO CELO LETO

20. Slovenski dnevi knjige so potekali pod pomenljivim geslom *(Iz)berimo knjigo*. Petdnevni slovenski praznik knjige in branja, s katerim je bil zaznamovan Unescov svetovni dan knjige, je organiziralo Društvo slovenskih

in preživlja slovenska knjiga od prejšnjih stoletij do današnjih dni. Med pobudami, ki jih je izrekel predsednik slovenskih pisateljev, je tudi, naj država »poveča sredstva za subvencije in nakup knjižničnega gradiva ter zniža

Pisatelj Dušan Šarotar in igralec Brane Grubar na predstavitvi romana *Panorama* v programu *Noči knjige* v soboški Pokrajinski študijski knjižnici

pisatelj. Letos so v Sloveniji nadaljevali z lani začeto *Nočjo knjige*, in sicer z velikim številom dogodkov na vseh koncih države in v zamejstvu. Pridružil se je tudi Urad za Slovence v zamejstvu in posvetu, ki je k sodelovanju in branju povabil slovenske avtorje iz sosednjih držav. Porabje je zastopala dr. Katarina Hirnök Munda. Več dogodkov se je zvrstilo tudi v Pomurju. V soboški Pokrajinski študijski knjižnici je bila čajanka s pisateljem Dušanom Šarotarjem in njegovim gostom, igralcem Branetom Grubarjem, živahno je bilo tudi v lendavski dvojezični knjižnici. Tako ob svetovnem dnevu knjige, ki je 23. aprila, kot je *Noč knjige* istega dne oziroma noči, je zgolj dobrohotno želeli, da bi bralne navade in odnos do slovenske knjige ali knjige v slovenskem jeziku porazdelili na celo leto in ne zgolj zamejeno v nekaj »prazničnih dni in noč!«

Dnevi slovenske knjige so se uradno začeli v Ljubljani, kjer je predsednik Društva slovenskih pisateljev Ivo Svetina naštel vse tisto, kar je slabega doživela slovenska knjiga v zgodovini od Trubarja naprej. Če povzamemo, brez naštevanja konkretnih podatkov, vidimo, kako neprijazne razmere doživlja

davek na knjigo.«

Noč knjige je letos združila kar sto dvajset krajev v Sloveniji in zamejstvu (Celovec in Trst), zvrstilo se je le nekaj manj kot 400 prireditelj, za katere so organizatorji menili, da bodo pritegnile 100 tisoč bralcev. Odličien je bil tudi letošnji dogodek v Pokrajinski študijski knjižnici v Murski Soboti, ko sta najnovejši roman (tudi med desetimi nominiranci za nagrado kresnik) *Panorama* predstavila avtor Dušan Šarotar in njegov gost, igralec Brane Grubar. Ob svečah, s čajem in pecivom, je odlično obiskana prireditelj, čeprav je trajala kar dobro uro in pol, minila, kot bi trenil.

Panorama je roman, ki temelji na popotovanjih. Govori, tako avtor, o beguncih, emigrantih in izseljencih, o tistih, ki so želeli ali morali oditi na tuje. Dušan Šarotar, Sobočanec, ki živi v Ljubljani, je bil tri mesece na Irskem, v Belgiji in Sarajevu, kjer je srečal zanimive ljudi, o katerih pripoveduje zgodbe na način, da osebe živijo v romanu in še hodijo zdaj, ko je knjiga natisnjena. Pomemben vsebinski del zgodbe so črno bele fotografije iz okolij, ki jih je avtor obiskal. Kot je povedal igralec Brane Grubar, spada *Panorama* med

Pismo iz Sobote

Na nebi pa na zemli

Inda svejta smo se dosta na račun policajov šalili. Rejsan, lidge so si na njini račun vsefele vözbrodili. Pa je potejm vse tak vövidlo, kak policajge nemajo ranč dosta pameti v glavej. Najbole nazadnje je tista slejdnja šala od policajov vörpišla. Na, tak je povejdano, ka je tou slednja šala. Eden človek drugoga človeka pita:

»Ti, vejš, ka več nikšne šale od policajov nega? Rejsan ji nega, ka je tou vse samo ena velka istina.«

Če več nega šale od policajov, pa gestejo šale od naši libleni plebanošov. Dosta ji geste od spouved, od meše, od pokapanja pa eške vsefele drugo se najde. Tak je bilou nej tak dugo nazaj. Eden plebanoš z male vesi je v varaš prišo. Oprvin je v tom varaši biu. Vsefele je mogo obrejdit, na konci pa eške na pošto priti. Iške pošto, li jo iške, po vsej kiklaj jo iške, depa, nikak pošte ne more najti. V tom iskanji dun nekajoga mora pitati. Ka bi nevoula eške vekša bila, ednoga nej najbolje vrloga pojbiča najde.

»Na, ti tak vrlo vögledaš. Gvüšno mi povejš, kama moram titi, ka do pošte priden,« ga kak najbolje milo plebanoš pita.

»Vejn, depa, ne povejm,« ga pojbič ranč ne pogledne.

»Tou pa je nej lepou od tebe,« ga plebanoš šké tak bole po cerkveno zošoulati. »Ti nigdar v nebesa ne prideš.«

»Leko, ka nej! Depa vi pa nigdar pošte ne najdete!«

Če je plebanoš pošto najšo ali nej, od toga nigdar guča nej bilou. Je pa guč biu od toga, ka je eden plebanoš šou v špitala. Tam je na eni posteli ležo možakar, mejro je. Cejli je biu na mašine gor zakapčeni. Iz tejla v te mašine so vsefele cejvi bile napelane. Plebanoša so pouzvali, aj možakar slejgnjo spouved ma. Plebanoš skrak postele stoupi, možakara pita, če njemi šké kaj povedati. Možakar začne z lampami na velke zrak loviti. Tak sopi, kak bi plebanoši škeu kaj povedati. Gospoud eške bole kcu j k posteli stoupijo, vüjo kcu j betežikovim lampam dejejo. Možakar sopi pa li samo sopi.

»Sin moj, če gučati več ne moreš, mi pa na paper napiši, ka mi škéš prajti,« povejo gospoud.

Kak povejdano, tak napravleno. Betežnik sopi, zrak lovi, kuman, kuman njemi na paper napiše:

»Sumar eden! Doj s cejvi stoupi! Vej si pa več ne morem odijavati!«

Že kak malo vejksi pojbič mi je na vüje prišla tista šala, kak se že več nej najbolje mladi plebanoš na potači, biciklini pela. Policaj ga gleda, kak tou staromi človeki dobro dé, tou, kak lepou vej potač ravnati. Na poštijo stoupi, plebanoša doj stavi.

»Gospoud plebanoš, moram vam nika pripoznati. Dosta stari lidi na potači sam že vido, depa kak vi vejte pri tej lejtaj lepou picikli ravnati, takšo pa eške nej.«

Plebanoš ta gor v neba pogledne, se prekriža, policaja pogledne pa njemi najbolje po istini povej:

»Policaj, tou pa vse zatoga volo, ka se gospoud Boug z meuv pelajo.«

Kak plebanš tou povej, policaj že paper piše, štraf njemi napiše.

»Tak, štraf de trbelo plačati! Dva se na potači ne smeja pelati!«

Na, znouva je nikšen policaj naprej prišo. Gučijo, ka je tou najbolje za istino bilou.

Miki

zahtevnejša branja.

Med desetimi nominiranci za nagrado *kresnik* je tudi prekmurski rojak Evald Flisar z romanom *Tam me boš našel*, sicer pa je morala žirija prebrati več kot sto romanov, ki so lani izšli v Sloveniji. Iz Pomurja so doslej nagrado *kresnik*, ki jo podeljuje založniška

hiša Delo, prejeli Feri Lainšček, Štefan Kardoš in Vlado Žabot (tudi pobudnik nagrade *kresnik*).

Letšnji *kresnik* je 25. po vrsti, najgrajenec bo znan 23. maja, ko bo na ljubljanskem Rožniku v čast svojega in slovenskega romana prižgal kres in prejel nagrado 5 tisoč evrov.

Ernest Ružič

Franc Bobovec – športni zbiratelj

Z Leonom Štukljem po papriko v Sombotelu

Gda človek nut staupi v ram Bobovcovih v prekmurski vesnici Dobrovnik, si tak brodi, ka je prišo v en športni muzej. »Začnilo se je pred več kak štiridesetimi leti, gda sam bio star 17 lejt. Te sam že rad šteu srbski Tempo. V tej športni novinaj je biu en takši tau, namenjeni vsem tistim, ka zberajo takše reči, ka so povezane s športom. Eden velki zbiratelov je bio tudi Dušan Parađin iz Splita. Ges sam njemi piso in tudi poslo značko (jelvény) vogrskoga fotbalskoga kluba Ferencváros, stero sam küpo v Badacsonyi v enom trafiki. Čiglij je tau nej bila takša taprava značka, takša, kak jih zberajo zbirатели, mi je on poslo eno rejsan lejpo emajlerano značko romunskoga kluba Progresul Bucuresti.« začne svojo pripovejst Franc Bobovec in povej, ka je prva leta samo značke zbero, največ fotbalskih pa tudi od hokeja in ške drugih športov. Sploj dosta jih je na senjaj, pauleg Jugoslavije največ na Češko-slovaškem, küpo ali zamejno z drugimi zbirатели. »V Bratislavi sam tak spozno tudi svetovno znanoga fotbalištarskoga golmana Planičko. Največ sam te menjavo slovenske in vogrške značke, do sterih sam najleži prišo,« pove sogovornik, steri pravi, ka ga ne smejm pitati, kelko značk ma, ka bi bila tau za njega kak zbiratela žalitev. Vövrлите mi, jih je pa rejsan dosta. »Najbole mi je pri sri značka fotbalskoga kluba SK Lendava, steri je bio ustanovleni davnoga leta 1903, samo eno leto po slavnem madridskom klubi Real. Mislím, ka sta zdaj ške samo dve takši znački, eno ma klub, steri se zdaj zove Nafta 1903, eno pa ge,« se pohvali Bobovec, in mi pokaže fotbalištarske značke iz vsej rosagov na svejti. Nej pa so tü samo značke, vse stene so pune zastavic, tudi takši bole velikih, stere ekipe vömenijo na tekmi. V omari pa je

tüdi dosta labd, pa tudi dresov, na sterih piše, steri igralec ga je meu oblečenoga na toj pa na toj tekmi. Dosta tej dresov so igralci, steri so na toj tekmi špilali, tudi podpisali. Gé tudi

Franc Bobovec med svojimi zakladi

dosta takši, na sterij piše, ka je tau dres za Bobija, kak pajdaši radi zovejo Franca Bobovca: »Večkrat se zgodi, ka v športni novinaj prva vidim, ka piše na dresi, ka je tau za mene. Sploj moj velki pajdaš in tudi velki zbiratelj, nekdanejšnji golman rovaške reprezentance Mari-

En tau zastavic, stere fubalerji davajo eden drugoma pred tekmo

jan Mrmić, mi je dosta takši dresov spravo. Gnesden mi dosta lidí pomaga, sploj tisti, steri so mojo zbirko že vidli. To so domanji trenerji in nogometiši, pa tudi iz drugij rosagov kaj dobim, nej samo iz Rovaške.« Sogovornik, steri je tudi športni novinar, ma sploj dosta pajdašov med fubaleri pa tudi drugimi športniki. Pajdaš pa je bio tudi z velikim sloven-

skim športnikom, Leonon Štukljem, steri je na največšij tekmovanjaj, svetovni prvenstvaj in olimpijski igraj daubo 20 medalj, od toga 8 zlati. Največšoga slovenskoga športni-

ka je svet dobro spozno 1996. leta, gda je bio kak najstarejši olimpijski zmagovalc pozvani na otvoritev olimpijskij iger v Atlanti. Na pitanje, kak sta se spoznala, Bobovec v smeji odgovori: »Ges sam njega že dugo pozno, samo on mene nej. Malo pred Štukljevím

stotim rojstnim dnevom je Madžarski olimpijski komite pripravo eno slavje (ünneség), na steroga so škeli pozvati tudi najstarejšoga eške živečoga olimpijskoga zmagovalca (győztes). Prosili so me, če ga ges pozovém po telefoni in ga v njihovom imeni povabim v Budimpešto. Tak sam si brodo, ka s toga nika nede, ali sam vseeno pazvzo gospoda

Štuklja. On pa je na moje presenečenje (meglepetés) pravo, ka je že od 1936. leta nej bio več na Vogrskom, pa ka bi rad šau. Oni so te po naja poslali šofera, tak ka sam med potjo ške intervju leko napravo in dosta zanimivoga zvedo. V Budimpešti sam tudi več kejpov napravo, tudi te, gda je na enom stauci gimnastično vajo napravo,« pove sogovorniki, steri je počaščeni, ka je bio povabljeni tudi na stauti rojstni den, steroga je Leon Štukelj ob prisotnosti predsednika Mednarodnoga olimpijskoga komiteja Juana Antonia Samarancha proslavlo v rodnon Novom mesti.

Franc Bobovec je po tistom večkrat obisko slovenskoga olimpijnika v Maribori, ednauk pa sta šla tudi v Sombotel, gdé je Leon Štukelj najbole veseli bio, gda je za dar od profesora Karla Gadányija daubo papriko. »Lidija, njegva žena, je rada pri küjanji papriko, nej tisto krepko, liki ‚csemege‘ nücala. K golaži ali bogračí pa si je rad spiu kakše rdeče vino. Sploj je rad meu bikavér, zatau sam njemi tau med drugin dau tudi kak dar za njegov rojstni den,« ške pove Bobovec, steri je v svoj omar na posebno mesto dau intervju s predsednikom Evroske nogometne zveze (UEFA) Michelom Platinijom, steroga je napravo te, gda je biu té legendarni francoski fubaler na obiski v Prekmurji. »Ponosen sam tudi na zastavico vogrške fotbalske zveze, stero so vöminili na eni zadnji tekem, na steri je prva kak je vujšo v Španijo, ške za vogrsko ekipo špilo Ferenc Puskás. Ge vse tau zbiram za svoje zadovoljstvo in veseldje. Vala mojoj ženi in obema mlajšima, steri so vsigder meli razumevanje za to mojo veliko lübezen, stera je več kak hobi,« je ške pravo Franc Bobovec.

Tekst in fotografiji:
Silva Eöry

... DO MADŽARSKE

Predsednik vlade o smrtni kazni
»Vlada si je prizadevala, da bi ustavila naraščanje kriminala, temu je služila uvedba dejanske dosmrtné kazni, toda le-ta nima zadostne zadržne moči, zato moramo imeti na dnevnem redu vprašanje smrtne kazni,« je odgovoril na novinarsko vprašanje premier Viktor Orbán, ki so ga po umoru mladega dekleta v kiosku v Kaposváru spraševali, ali želi vlada kaj ukrepati proti kriminalu. Premier je z izjavo, ki je podrobneje ni pojasnil, dvignil precej prahu ne le med domačimi strankami, temveč tudi v Bruslju. Vse domače stranke – tudi provladni krščanski demokrati – zavračajo ponovno uvedbo smrtne kazni, ki bi posledično lahko ogrozila tudi članstvo Madžarske v Evropski uniji. Madžarska je namreč podpisnica vseh dokumentov, ki prepovedujejo smrtno kazen. Levo-liberalne opozicijske stranke menijo, da je izjava premiera na eni strani kost za glodanje, na drugi strani želi vladna stranka ponovno pridobiti volivce, ki jih je v zadnjih mesecih zgubila in ki so večinoma pristali pri stranki Jobbik. Stranka Jobbik je za ponovno uvedbo smrtne kazni, ki jo je leta 1990 odpravilo Ustavno sodišče.

Od srednjih šol se je poslovilo okrog 79 tisoč dijakov

Okrog 1. maja (četrtak, petek, sobota) so potekale valeté po vseh madžarskih srednjih šolah, ko so se od svojih šol poslovili zadnji letniki, da bi v ponedeljek (4. maja) začeli z maturitetnimi izpiti. Običaj valet, ko se organizira svečana povorka dijakov zadnjih letnikov tudi po mestu, izvira iz mesta Selmečány (današnja Slovaška), kjer so se okrog leta 1870 na ta način poslovili od svojih šol dijaki gozdarske in rudarske akademije. (Sam izraz valet izvira iz latinske besede valetans, ki pomeni poslovilec.) Kasneje se je navada razširila po vsej državi in se drži še danes. Pisni del maturitetnih izpity bo trajal od 4. do 26. maja, ustni del pa od 4. do 26. junija. Letos se je na maturo prijavilo na Madžarskem 115 300 dijakov, ki bodo izpité opravili na 1172 srednjih šolah.

Biu je gnauk eden Veseli ansambel

Vsigdar sem tau mislo, ka na našom tali, na števanovskom kraji, nej bilau ali samo malo muzikantov bilau, ansambla pa spoj nej. Pa te zdaj moram zvedeti, da že pomalek petdvajsti lejt odim po cejlom Porabji, ka v Števanovci smo tō meli eden ansambel, šteri se je tak zvau, ka »Veseli ansambel«. Kak pa zaka so ustanovili te ansambel, pa odkec je daubo ime, od tauga de nam Feri Bartakovič pripovejdo iz Števanovec. Zaka ranč on? Zato, ka on je biu eden med muzikantov, šteri so v taum ansambli špilali.

- *Tau sem vedo od vas, ka ste dobri nogometaš (focista) bili, dobri ključavničar (lakatos) ste, dosti muzike poslušate v radioni, pa če je tak, ešče spejvate tō. Dapa tau, ka ste vi meli eden ansambel, gde ste špilali, tau sem samo zdaj zvedo.*

»Tau je Šporanoma Matjaša napamet prišlo, ka napravi eden ansambel, zato ka on je v Varaša v pihalni godbi špilo. Tak je te šestdesetsedmoga vküpstano ansambel, sprvoga nas je pet bilau, sledkar smo te že samo štiridje ostali.«

- *Naletja je bilau te muzikante vküppobrati?*

»Tej so te že vsi špilali, Matjaš je sprvoga na fudi igro, potistim na tropenti, naslednja pa na saksofoni.«

- *Vi ste na sterom instrumenti špilali?*

»Dja sem na fudi igro, sledkar sem pa za bobene vseu.«

- *Fude pa bobeni so zato fejst daleč kraj eden od drugoga, nej?*

»Če maš posluh pa čutiš ritem, te se tau nika ne šte, na šterom inštrumenti špilaš. Zoli Krajcar je ešče z nami špilo, on tō na saksofoni. Najbola mladi je pa med nami fudaš biu Nandi Šlemer.«

- *Vi ste kak začnili špilati?*

»Dja sem se najprvin na fude navčo špilati, štere so na gumbe bile, samo mi smo trgé fudaške bili. Te smo se tak pogaudili, ka eden fu-

daš ostane, zato dja sem na bobeni začno špilati, Matjaš pa sprvoga na tropenti. Kak sem že pravo, Zavec nas je nagučo, pa te tak smo začnili špilati, dapa nej tak nagnauk, sprvoga smo samo probali trikrat na keden. Sprvoga pri Matjaša doma, sledkar pa spodkar v krčmej smo dobili mesto, tašoga reda večer do desete smo špilali, zato ka puna krčma bila, šteri so samo zavolo nas tam sejldi.«

- *Kak ste si menje vöodbrali, kak aj se ansambel zove?*

»Tau je tak bilau, ka na boben je gornapisano bilau, ka Veseli ansambel, mi smo tau vidli pa tak smo si vözmislili, ka te našo menje tō tau baude, tak smo te Veseli ansambel gratali.«

- *Gda ste si tak zmislili, ka že špilate tak dobro, ka leko vzemete veselico ali edno gostüvanje?*

»V krčmej smo dosta probali pa naslednje je že tak bilau, ka spoj dobro šlau. Te smo tau prajli, ka če do nas prosili, te vzememo veselice

ali če trbej, te še gostüvanje tō. Samo ešče prvin kak bi veselice leko vzeli, najprvin kak muzikanta so nas registrirali pa izpit (vizsga) smo mogli naprajti v Somboteli, ovak bi nej dobili dovoljenje za veselice.«

- *Kak je vögledalo tau registriranje v Somboteli?*

»Kak je restavracija Savaria bila, ta smo mogli titi, tam je biu izpit. Bila je pet članska žirija, pa tam pred njimi smo mogli po ednom špilati, vsakši na svojom in-

strumenti.«

- *Ka je vam tam trbelo špilati?*

»Predpis je biu, ka si mogo špilati en valček, tango, nika hitroga, nika tašo pomalo, pa eno popevko (táncdal).

- *Vsakšoma se je posrečilo?*

»Vsakšoma se je posrečilo pa so nas registrirali. Več vekši ansamblov - kak Makoš banda pa Šoóša ansambel so tistoga reda ešče nej meli te dokumente, dapa mi smo je mogli narediti zato, ka nas so vsigdar dregali, vejn zato, ka so nevoškene bili. Te dokumente, gda si dovoljenje proso, je tistoga reda gospaud Standor Tibor vödavo v Varaši v kulturnom daumi. On je nam pravo, ka on nam tanapravi, aj leko te izpit napravimo, pa te nemo meli več niše nevaule, nedo nas mogli več glasiti. Drugi so nevoškene bili, gda smo mi tau registracijo dobili, ansambel Makoš je trikrat ali štirikrat üšo pa so ga itak nej mogli napraviti, nam se je tau prvo paut posrečilo.«

- *Potejm so se te začnili ve-*

selice pa gostüvanja?

»Dočas smo že tō dosta veselic pa gostüvanj meli, če ranč smo nej meli papirov. V Ritkarovci Šerfeca, Joškana Zrima, v Andovci Djauskoj Irinki, v Števanovci Zidara, na Gorenjom Seniki, v Farkašovci, veselice smo pa špilali cejlak do Rábagyarmata. Tistoga reda si se mogo podkovati, če si na gostüvanji igro, zato ka tau je dve, tri dni trpelo, spati si pa nej mogo. Tak se je tau zgaudio na Gorejnjom Seniki, gda se je edna ženila, če dobro vejm, te se je Ropoš zvala, pa niši sodak go je vzejo. V soboto se je začnili gostüvanje pa pondejlek večer smo tak njali. Vejš, ka je tau bilau, telko igrati, dapa vö smo zdržali. V ciglencaj gda so részesedés (premiije) vöplačüvali, ta so nas vsigdar zvali. Tam so do zazranka plesali, tam je nej trbelo plačati nej za djesti pa nej za piti, vse je za šenki bilau. Vejš, ka je tam bilau, do zazranka so že vse vküperstli, stauce pa stole.«

- *Kakšni repertoar ste meli, ka vse ste igrali?*

»Ka so tistoga reda naute bile, té smo mi vse igrali, najbola ka so na táncdalfesztivali (festival popevk) spejvali.

- *Pa narodno zabavne?*

»O, najbola so te šle, kak vgrske tak slovenske. Na gostüvanjaj so se tašim nautam najbolje veselili.«

- *Slovenske naute kak ste se navčili?*

»Tistoga reda, ka smo taše lejpe slovenske naute po radijoni poslušali, najbolje polke, tiste smo te na magnetofon gorvzeli, pa te tak smo se navčili. Med tejmami nautami smo vse zato nej spejvali, samo igrali, dapa dosta je bilau, stere so tekst tō mele.«

- *Sto je spejvo med vami?*

»Vsakši je dober glas emo med nami, tak smo spejvali,

ka gnauk eden, gnauk drugi, kak je ranč prišlo.«

- *Kelko časa je trbelo, ka ste se navčili edno nauvo nau-to?*

»Mi smo se edno nauto tak po posluhi v pau vöri navčili, dapa mi smo note (kotta) tō poznali, znali smo je šteti pa pisati tō.«

- *Te leko povejmo, ka vsi, ka ste muzikanti bili, ste absolutni posluh meli.*

»Rejsan je tak bilau, če smo kakšno dobro nauto čüli, štera se je vsakšoma vidla, te par minutov, pa smo go že igrali tak, ka vse je štrmelo.«

- *Kak tau, ka tak naglo je te vaš ansambel razpadno?*

»Tak sedem lejt smo vküper špilali, dja sem se oženo, sledkar Matjaš Zavec sedemdesetpetoga leta pa odišo na Ozmánbük, pa te tak je ansambel razpadno.«

- *Dostakrat vam napamet pride te vaš ansambel?*

Nega tašoga dneva, tau ne moreš pozabiti, zato ka tau je za nas velko veseldje bilau. Sploj lejpe spomine mam s tista lejta. Taši spomini so, da smo zazranka na oslici špilali na gostüvanji. Zato ka tau bila šega, gda so doma ram pucali, te so nas na oslico poslali špilati. Ali gda smo na Gorenji Senik šli na gostüvanje špilati, tau je vzima bilau. Inštrumente smo že s kauli prejšnji den odpelali na Senik, mi pa te drugi den, ka smo šli, samo velki snejg je dolaspadno. Batjin Toni z Verice je pejški üšo prejk po goštji na Senik, mi pa z buson v Varaš, od tistac pa tō pejški, zato ka tak velki snejg spadno, ka bus že tadale nej pelo. Mi smo samo na ausmo vöro prišli na Senik, gostüvanje se je pa že v petoj vöri začnili, tak ka srmak Toni je dočas sam mogo špilati na saksofoni.«

Karči Holec

Zakoj, zakoj?

Kak je mali Peter gučati začno, so se za njegve stariše začnole nebeske nevoule. Njegva prva rejč je nej bila »mama« ali pa »ata«. Nej, sploj nej! Njegva prva rejč, ka go je vedo vöprajti, je bila »zakoj«. Pa je vsigdar škeu za svoj »zakoj« nazaj dobiti tö, »zatoga volo«. Depa stariša vsigdar ne vejta tak povedati, kak bi mali Peter tou škeu čüti.

Zakoj voda doj teče

Mali Peter že vej, kak se mujvati trbej. Ato pa mamö več ne spitava, zakoj se človek mujvati mora. Eden den se mujva. Mujva se, kak se mujvati trbej. Zvün toga se njemi po njegvoj staröjšegi znouva pitanja gor postavljajo. Najprva se njemi, brž po tejm pa že ati, zmejs mami tö.

»Zakoj,« eške cejli moker nut v künjo vdari.

Gleda ga ata, pogledne ga eške mama. Mali Peter stödjil srejdi künje, doj z nousa njemi na pod kraple vode tečejo.

»Zakoj voda doj teče,« si z rokou zbríše moker naus. Zakoj voda doj teče pa nej ta gor?»

Nebesko žmetno pitanje! Kak aj steri od starišov malomi Petri kaj nazaj povej? Kak aj njemi kaj povej, ka de od njiva mala nevoula tou razmejla? Prvi se ata k toum žmetnom deli kcuj vzeme.

»Peter,« ata začne najbolje pomalek. »Voda vsigdar nikan doj teče. Samo si naš potok pogledni! Un vsigdar tadoj teče. Un nigdar gor ne teče. Pa je skur z tou vodou iz naše pipe ranč tak.«

»Zakoj?»

»Zatoga volo, ka je voda žmetna. Tak una vsigdar nikan doj teče, nej pa vznak,« mama tou ne povej najbolje pomalek.

»Zakoj? Škem pitati, zakoj pa tista mlaka tam na kraji vesi nikan ne teče,« mali Peter načne nouve nevoule.

»Mlake nikan ne tečejo. Nikan ne morejo tečti,« je ata gvüšen v tou, kak je zdaj konec s tou vodou.

Depa neje eške vse pri kraji. Ne more biti, če pa glava maloga Petra mele tadale. Brodi tadale.

»Zakoj pa? Zakoj pa mlaka neške nikan ta tečti,« mali Peter ške znati vse pa eške več od vsega toga.

Ata si zbrodi nika trno čednoga. Vzeme eno malo vekšo sklejco. Nut vodou natoči pa na sto deje. Zdaj sinej dun povej, kak tou dé.

»Peter, ta voda v sklejci je kak ena takša mlaka. Vidiš? Nikan ne more tečti. Voda iz mlake nikan ne more oditi. Tou pa zatoga volo, ka je nut zaprejta. Potok je samo z dva kraja nut zaprejti, dva brga ma. Zatoga volo un leko teče. Un leko, mlaka pa ne more.«

Tak, tou bi zdaj zavole moglo biti. Tak bar se pogledneta ata pa mama. Depa mali Peter vej, kak trbej tadale. Tisto sklejco v obé roké vzeme. Jo zdigne doj s stoula pa jo po podi tavlegé. Mama skur skriči, ata se za glavou drži.

»Zakoj,« pitanje skur taskriči mama.

»Zatoga volo, ka mlaka tö leko tasteče. Ranč tak kak potok. Samo malo njoj pomočti trbej. Tak vsikša mlaka leko ranč tak naredi, kak potok dela,« zgotouvi svoje tumačenje mali Peter.

Je zgotouvo svoje tumačenje. Potejn pa se je eške dugo spitalo: »Zakoj?»

Zakoj ranč un mora tisto vodou gor brisati, nej pa njegva mama.

Miki Roš

DRŽAVNO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE

24. aprila je v Monoštru v organizaciji državnega Inštituta za razvoj šolstva (inštitut ima sedež v Budimpešti, za

berejo madžarske knjige, ker so bolj zanimive... Ko bi vi, dragi učenci, vedeli, koliko krasnih, primernih prav za

boljši. Rezultati pisnega dela so se prišteli ustnim in slika je bila naslednja: 1. mesto je dosegla *Patricia Doncsecz* z DOŠ Števanovci, 2. je postala *Melánia Grebenár* z DOŠ Gornji Senik, 3. je bila *Laura Nikol Bedi* iz števanovske šole, od 4. do 6. mesta pa so se zvrstili: *Zsófia Bunderla*, *Ábel Csuk* (DOŠ Gornji Senik) in *Vanessza Horváth* (DOŠ Števanovci).

Iz spoznavanja slovenstva so tekmovalce samo 3 števanovske učenke. Tudi tu sta bila dva dela; v prvem so tekmovalke odgovarjale na splošna vprašanja o Porabju, Železni županiji in matični državi Sloveniji. V drugem delu so predstavile mini projektne nalogo, ki so jo vsaka zase pripravile s pomočjo različnih virov vnaprej (tradicionalne jedi, predstavitev Porabja turistom). 1. mesto

Učenci in učitelja (Laci Domjan in Beata Bajzek) pred tekmovanjem

šolstvo slovenske narodnosti pa skrbi Agota Kállay) potekalo že tradicionalno tekmovanje v znanju slovenskega jezika in književnosti ter spoznavanju slovenstva. Kot že nekaj let so tudi tokrat bili udeleženci samo z DOŠ Jožefa Košiča z Gornjega Senika in z DOŠ Števanovci, in sicer sedmo- in osmošolci. Pred časom so na šolah opravili pisni del tekmovanja. Najboljši trije učenci z vsake šole so bili vabljeni na zaključni ustni del – skupno je tako bilo 6 tekmovalcev. Vsi so tekmovali v znanju slovenskega jezika in književnosti, 3 števanovske osmošolke pa so se preizkusile še v spoznavanju slovenstva.

Začeli smo s tekmovanjem v znanju slovenskega jezika in književnosti. Učenci so najprej predstavili vsebino slovenske knjige, ki so jo prebrali, za drugi del pa so izžrebali temo, o kateri so govorili (Družina, Šola, Prazniki, Konjički in prosti čas...) po predhodni kratki pripravi. Pri literarnih delih, ki so prevladovala, še vedno vodijo črtice Ivana Cankarja; to je sicer lepo, toda – gospodje učitelji, ni za trinajstletnike malo prezahtevno? Ja, učenci so rekli, da raje

vas, in zanimivih knjig obstaja tudi v slovenščini, a vi ne veste zanje...

Drugi del je bil bolj na kožo pisan učencem, ki se z dani temi ukvarjajo že od vstopa v šolo. Pri nekaterih

Skupna slika po razglasitvi rezultatov, (z leve) Ábel Csuk, Zsófia Bunderla, Patricia Doncsecz, Vanessza Horváth, Laura Nikol Bedi in Melánia Grebenár

tekmovalcih nas je prijetno presenetilo, da so vmes uporabili tudi kakšno narečno besedo, kar pomeni, da komunicirajo v družini še s kom, ki govori narečje. Učenci so se po predstavljenem sodeč zelo trudili, veliko pripravljali, škoda, da so se začutili težave, čim smo postavili podvprašanja. Kljub vsemu so tekmovalci pokazali veliko znanja. Ker pa je to tekmovanje, smo se v žiriji morali odločiti, kdo je naj-

smo prisodili *Lauri Nikol Bedi*, 2. mesto je dosegla *Vanessza Horváth*, 3. pa je bila *Patricia Doncsecz*.

Na takih tekmovanjih se pravo (ne)znanje jezika pokaže prav v podvprašanjih, zato že dolga leta opozarjamo učitelje: Govorite več in pogosteje z učenci slovensko!

Vsem tekmovalcem čestitam za pogum in uspeh na tekmovanju!

Valerija Perger

